

ПРЕБИЛОВАЧКА ЦРКВА – НАША ГОЛГОТА И НАША ЗЛАТНА КРУНА

ЕПИСКОП ЗАХУМСКО-ХЕРЦЕГОВАЧКИ ГРИГОРИЈЕ

У име Оца и Сина и Светога Духа.

Драга браћо и сестре,

Хвала Богу и хвала свима вама што смо данас одслужили службу на овом светом мјесту, на мјесту опомене, на мјесту успомене и страдања. Данас смо у Символу вјере прочитали како је наш Господ Исус Христос у вријеме Понтија Пилата страдао и био погребен, и како је у трећи дан васкрсао, као што је писано. Знамо и то да је, и прије него што је изведен на Голготу, плуван, шамаран и понижаван. Знамо и које су му биле посљедње ријечи са Крста на Голготи, чудесне и непоновљиве ријечи: „Опрости им Оче, јер не знају шта раде“.

Данас смо, браћо и сестре, на нашој малој херцеговачкој Голготи. Пребиловци су најсимволичније мјесто у Херцеговини, у којој то није једино мјесто страдања, али је најстрашније страдање, најстрашнији и најбезочнији покољ био управо у Пребиловцима, и то не једанпут. Не само што су овдје убијани, понижавани, бацани у јаме безданице, већ и онда када су коначно сахрањени – њихове кости су миниране у намери да се и оне сатру и да нестану. Треба да се сјетимо да су и кости оца нашег Светог Саве уништили, мислећи да ће тако уништити његову славу и да ће уништити његово име и његово постојање. Али нису знали ни тада, када су спаљивали Светог Саву, ни онда када су минирали пребиловачке кости, да ће свака та трунка упалити кандило вјере у нашим душама, у нашим кућама, црквама, храмовима, у нашим охладњелим срцима, да ће упалити свијећу угашену, да ће упалити огњиште сатрвено. Зато је, браћо и сестре, као што смо већ говорили, можда теже, али је сигурно боље бити данас брат и потомак, сународник оних који су убијани него оних који су убијали. Брат и пријатељ оних који су страдали, а не оних који су клали и убијали, чак мислећи да тако Богу службу чине. Зато смо, браћо и сестре, данас овдје и бићемо увијек. Док има иједног православног хришћанина, Србина, Херцеговца, док има Једнога Живог Бога Исуса Христа и Оца Његовог и Духа Светог Животворног – биће

и Пребиловаца и Пребиловачких мученика. Све док има Бога биће и њих, а то значи да ће их бити вјечно и да ће заувјек постојати. Ето, браћо и сестре, шта значи пострадали на правди, у вјери, у љубави, у миру, шта значи бити хришћанин. То значи, у крајњој линији, бити човек који живи вјечно. Зато смо, браћо и сестре, данас на светом мјесту, јер је то вјечно мјесто и вјечни спомен, и вјечна опомена овдје на земљи. Ово мјесто је већ постало свето, јер се небо спустило на њега, јер се Бог спустио на њега, јер се уселила сила Божија у сваку трунку, сваку кост, минирану и неминирану, сахрањену и несахрањену. Уселио се Бог и осветио сваку кост и начинио је мученичком и светом. Зато се и ми данас, браћо и сестре, осећамо као они библијски људи, као Мојсије који је дошао на гору Хорив, да види и нађе Бога, и чуо Глас из купине која је горјела, а није сагоријевала: „Изуј обућу своју Мојсије, јер је земља на којој стојиш света“. Тако је, браћо и сестре, овај храм још неизграђени, а већ саграђени, у ствари, као она купина која гори, а не сагоријева, коју, ма колико спаљивали – не може да сагори, него даје свјетлост и мир, и чак, гле чуда, и радост. Зато ћемо, браћо и сестре, ако Бог да и Свети Мученици, од Христа Првомученика до наших Мученика, наших дана, овдје да обновимо свету цркву, да је саградимо онако како смо замислили, да буде слична оној која је саграђена на Голготи. Иста, само мања, јер је иста жртва и ова и она Христова, само је ова мања, јер је Он био Богочовјек, а ми смо људи. Наши преци који су овдје пострадали су људи, али обожени људи, велики људи, свети људи, дивни Мученици, свештеници Божији на земљи. Зато смо, браћо и сестре, у Пребиловцима, зато се данас радујемо, а срца наша су испуњена благодаћу, миром и добротом. Зато на крају ове Божанске службе можемо да поновимо ријечи Бога нашега, Христа Спаситеља, да кажемо: „Опрости им Господе, јер нису знали шта раде“. Није то лако рећи. Није лако порећи да су зло и злочин реалност, али је тачно рећи да зло и злочин нестају и престају, а да добро и доброта увијек трају. Зато смо, браћо и сестре, данас под овим дрветом, код нашег храма, у нашим Пребиловцима, у нашој Светињи, у нашој Светој Земљи. Иако је прошло седамдесет година, као да смо овдје истог оног дана када су ови људи убијани, истог дана када су сахрањивани, када су њихове кости миниране. Али и истог оног дана када су рађали, када су се смијали, када су се радовали, Богу се молили, Славу славили, када су свадбу припремали. И опет једнако, као и они тада, вјерујемо у живот, у правду и доброту, и надамо се и молимо као што су се молили и они – Једноме Спаситељу свијета. Зато је, браћо и сестре, данас велики дан и увијек је велики дан када се нађемо на овом мјесту, у овом предивном селу, на мјесту нашег страдања, али и мјесту нашег обнављања. На мјесту нашег гријеха, али и нашег покајања – на мјесту нашег живота.

Зато нека је благословен овај Празник, браћо и сестре, нека је благословен ваш долазак. И да сви ви који можете – помогнете. Сви који имате воље и снаге. А ви који не можете, молите се Богу да направимо цркву овдје, која ће бити слично мјесто спасења као што је оно мјесто у Јерусалиму на Голготи, гдје је саграђена црква на мјесту страдања Христа Бога нашега. Да Бог да што скорије да започнемо цркву. Да Бог да што скорије да је изградимо – да у њој пјевамо и да се радујемо Богу нашем, и један другоме.

Ове године се навршава седамдесет година од почетка страдања Срба у Херцеговини. И ми ћемо се потрудити, и ви заједно са нама, браћо и сестре, да се обратимо Богу, да почнемо да радимо, живимо, да се момци жене, да се дјевојке удају, да се дјеца рађају и да може да се живи у земљи Светог Саве. А на то нас опомињу кости пребиловачке. Најлакше би било – и не замјерамо никоме ко тако учини, јер има доста разлога за то – покупити мало ствари и напустити земљу Херцеговину, али треба у њој остати, треба у њој живјети и у њу долазити ако живите негдје другдје. Јер све док долазите, како нам рече наш велики историчар, професор и ваш земљак Милорад Екмечић, све док један долази на ово мјесто – не може се рећи да је угашено огњиште. И прије десетакпетнаест година, када смо служили овдје, било је много мање живота на овом мјесту. Данас га има много више. Није тада било ни цркве у Чапљини, ни у Клепцима, ни у Житомислићу. Нити се градила црква у Мостару, која се сада гради, слава Богу, и на жалост многих наших непријатеља који су говорили да су паре украдене и да се црква неће никада саградити. Сада, када се гради, ћуте. Пазите, браћо и сестре, шта говорите, јер за сваку ријеч даћемо одговор на Суду, за сваку празну ријеч. Тако ћемо, као круну свега у долини Неретве, као круну ову што стоји на мојој глави – изградити цркву у Пребиловцима. Сигурно ћемо је изградити, уз Божију помоћ, и то ће бити најсветије мјесто у Херцеговини, и најљепше мјесто у Херцеговини. Али, ако Бог да, да се не изгради само црква него и село да живи и да се у тој цркви вјенчавају Пребиловчани и Пребиловчанке. Да Бог да да крштавамо дјецу у тој цркви. Даће Бог, и даће Мученици херцеговачки.

Свомен храм у Пребиловцима према идејном пројекћу арх. Пеђе Ристића. Посвећен је Васкрсењу Христовом. Ове године, 6. августа навршава се 70 година од бацања у јаму пребиловачких мајки са децом и 20 година од освештања темеља првобитног храма и прве сахране Пребиловачких Новомученика. Темељи овог старог храма, заједно са криптиом и косицама Новомученика, минирани су 1992. године.

Пребиловачке девојке и девојчице, полазнице домаћичког шечаја 1939. Осим њих иеи, све су мученички пострадале 1941.